

बजेट वक्तव्य

१. जानकारी गाउँपालिकाको १२ औं गाउँ सभा बैठकका सभाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू, गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीज्यूहरू, सञ्चारकर्मी मित्रज्यूहरू, सुरक्षाकर्मीज्यूहरू तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई मेरो व्यक्तिगत तथा गाउँपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक अभिवादन सहित स्वागत गर्दछु ।
२. यस गाउँपालिकाको समग्र क्षेत्र तथा पक्षको विकास र समृद्धिका लागि आज जानकारी गाउँपालिकाको १२ औं गाउँ सभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा हर्ष तथा गौरव व्यक्त गर्दछु ।
३. नेपालमा लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था स्थापनाका लागि विभिन्न कालखण्डमा भएका आन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन अर्पण गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात सहिदहरू प्रति उच्च सम्मान तथा हार्दिक श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दछु । साथै जनाधिकार र राजनीतिक परिवर्तनका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनको क्रममा बेपत्ता भएका, घाईते, पिडित नागरिकहरूप्रति उच्च सम्मान र गहिरो सहानुभूति प्रकट गर्दछु । नेपालमा राष्ट्रिय स्वाधीनता, लोकतन्त्र, सामाजिक न्याय, समानता र समृद्धि स्थापनार्थ भएका हरेक राजनीतिक परिवर्तनको नेतृत्व गर्ने नेतागण तथा आम परिवर्तनकारी जनताप्रति हार्दिक नमन र सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
४. अब म नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकतालाई आत्मसात गर्दै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमबाट दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा

पुरा गर्न नेपालको संविधान, २०७२ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यस गाउँ सभामा जानकारी गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

अब यस गरिमामय सभा समक्ष वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमाका आधार, उद्देश्य र प्राथमिकताका क्षेत्रहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

५. वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमाका आधारहरू:-

- क) नेपालको संविधान, २०७२,
- ख) स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४,
- ग) स्थानीय तहको बजेट तथा योजना तर्जुमा दिग्दर्शन (परिमार्जित) २०७४,
- घ) राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४,
- ङ) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,
- च) गाउँपालिकाबाट तयार पारिएको आवधिक योजना, नीति, कार्यविधि, निर्देशिकाहरू,
- छ) विषयगत समितिबाट आएका नीतिगत विषय एवं सिफारिसहरू,
- ज) वडा समितिका प्राथमिकताका कार्यक्रमहरू,
- झ) गाउँपालिकाका गौरवका, अति आवश्यक ठानिएका, क्रमागत विकास आयोजनाहरू,
- ञ) विज्ञ तथा स्थानीय सरोकारवाला, राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरूसँगको परामर्श एवं सुझावहरू ।

६. बजेट तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरू:-

- क) कृषिको आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण, व्यवसायीकरणका माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादत्व वृद्धि गर्दै आर्थिक समृद्धिमा टेवा पुर्याउने,

- ख) व्यवसायीक पशुपंछीपालन, त्यसको श्रोत विकास तथा संरक्षण सेवा तथा बजार व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याई उन्नत पशुपालन पेशालाई कृषक परिवारको प्रमुख आयश्रोतको रूपमा विकास गर्ने,
- ग) कृषि, उद्योग, पर्यटन र सेवा क्षेत्रहरूको उत्पादन प्रणालीमा विकास तथा विस्तार गरी लक्षित वर्गको रोजगारीमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,
- घ) आधाभूत भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास र विस्तार गरी आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रको विकासमा टेवा पुऱ्याउने,
- ङ) शिक्षा र स्वास्थ्यलाई उच्च प्राथमिकता दिंदै यी क्षेत्रहरूमा आम नागरिकको सहज पहुँच पुऱ्याउँदै गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराउने,
- च) विभिन्न जातजाती, भाषा भाषी, धर्म र संस्कृतिका साथै मौलिक र परम्परागत सीप, कला र प्राकृतिक स्थलहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गरी समुन्नत, सुदृढ, स्वाधीन र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्नु ।

७. बजेट तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू:-

- क) शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विकास मार्फत सामाजिक विकास गर्न,
- ख) कृषि, पर्यटन, उद्योग तथा वाणिज्य, सहकारी, वित्तीय क्षेत्रको विकास मार्फत आर्थिक विकास गर्न,
- ग) सडक तथा पुल (झोलुङ्गे पुल), सिंचाई, भवन तथा शहरी विकास, उर्जा, लघु तथा जलविद्युत, संचार क्षेत्रको विकास, पूर्वाधार विकास गर्न,
- घ) शासकीय सक्षमताको विकास गरी सुशासन र सदाचार प्रवर्द्धन गर्ने,
- ङ) स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरू,
- च) वडाको सिफारिस आदि ।

अब म आ.व. २०८०/०८१ का लागि प्रस्तुत हुने वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका प्रमुख चुनौतीहरू र सम्भावनाहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

८. बजेट तथा कार्यक्रमका प्रमुख चुनौतीहरू:-

- क) जनताको विकास प्रतिको तीव्र, महत्वाकांक्षा र सिमित स्रोत साधन,
- ख) राजस्व परिचालनमा कठिनाई,
- ग) प्राकृतिक प्रकोप तथा विपद्,
- घ) पूर्वाधारको अभाव,
- ङ) युवा बेरोजगारलाई व्यवस्थापन गर्नु,
- च) जनताको बढ्दो चाप र मागलाई आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गर्नु,

९. बजेट तथा कार्यक्रमका प्रमुख सम्भावनाहरू:-

- क) कृषि तथा पशुपालनमा बजारीकरणको सम्भावना,
- ख) राजस्वको क्षेत्र र दायरा विस्तार,
- ग) आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन व्यवसायको सम्भावना,
- घ) स्वास्थ्य सेवा, शिक्षा तथा व्यापारीक केन्द्र,
- ङ) विकासमा लागत साझेदारी गर्न सकिने,
- च) औद्योगिक क्षेत्र बन्न सक्ने ।

१०. सिमित स्रोत साधनले असीमित माग र बढ्दो आकांक्षालाई एकैपटकमा सम्बोधन गर्न नसकिने यथार्थता एकातर्फ छ भने स्रोतको न्युनताले हामीले चाहे जस्तो विकासका कार्यहरूमा लगानी वृद्धि गर्न सकिएको छैन । यो बजेट तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार र सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान, वित्तीय समानीकरण अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान, राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने आम्दानी र गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व

परिचालनबाट प्राप्त हुने आम्दानी समेतको अनुमानमा यस गाउँ सभाका सभाध्यक्ष महोदयद्वारा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई मध्येनजर गरी स्थानीय स्रोत र साधनको परिचालन गरी सेवा, उत्पादन र रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने योजना र कार्यक्रममा केन्द्रित हुँदै सकेसम्म गाउँपालिकाको समग्र विकासलाई सन्तुलित बनाउने गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेकी छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,
एवं सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म चालु आ.व. २०७९/०८० मा यस गाउँपालिकाको आय व्ययको संशोधित अनुमान तथा सम्पादित महत्वपूर्ण कार्यहरूको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

११. चालु आ.व. २०७९/०८० को संशोधित आय अनुमान:-

चालु आ.व. २०७९/०८० मा शुरू आय अनुमान रु.६९ करोड ४९ लाख ६५ हजार रहेकोमा संशोधित आय अनुमान रु.७२ करोड ५१ लाख ३२ हजार रहेको छ । यसमा गत वर्षको बाँकी मौज्दात सहित आन्तरिक आय तर्फ रु.८ करोड २९ लाख २० हजार, संघीय समानीकरण अनुदान तर्फ रु.१५ करोड ८६ लाख, संघीय सशर्त अनुदान तर्फ रु.२७ करोड ३१ लाख ६७ हजार, संघीय विशेष अनुदान तर्फ रु.१ करोड २० लाख, संघीय समपुरक अनुदान तर्फ रु.१ करोड ८० लाख, संघीय राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने आय तर्फ रु.१३ करोड ५२ लाख ५१ हजार, प्रदेश समानीकरण अनुदान तर्फ रु.१ करोड १५ लाख ९५ हजार, प्रदेश विशेष अनुदान तर्फ रु.६५ लाख, प्रदेश समपुरक अनुदान तर्फ रु.४० लाख, प्रदेश राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने आय तर्फ रु.२ करोड ३० लाख ९९ हजार संशोधित आय अनुमान रहेको छ

। यसमा संघीय सरकार शसर्त अनुदानबाट कार्यान्वयन हुने आयोजनाहरूमा रकम अपुग भई थप बजेट माग गरिएको हुँदा संशोधित आय अनुमान बढ्ने सम्भावना रहेको छ ।

त्यसै गरी एकल खाता कोष प्रणाली मार्फत भुक्तानी हुने गरी सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम तर्फ रु.१७ करोड ६४ लाख ७ हजार को शुरू अख्तियारी प्राप्त भएकोमा बजेट अपुग भई थप बजेट माग गर्दा रु.२ करोड ४२ लाख ४० हजार थप अख्तियारी प्राप्त भएको समेत रु.२० करोड ६ लाख ४७ हजार रहेको छ ।

१२. चालु आ.व. २०७९/०८० को संशोधित व्यय अनुमान:-

चालु आ.व. २०७९/०८० मा शुरू व्यय अनुमान रु.६९ करोड ४९ लाख ६५ हजार रहेकोमा संशोधित व्यय अनुमान रु.७२ करोड ५१ लाख ३२ हजार रहेको छ । यसमा संशोधित चालु खर्च तर्फ रु.४७ करोड २३ लाख २ सय ९३ रूपैया १ पैसा अनुमान रहेको छ भने संशोधित पुँजीगत खर्च तर्फ रु.२५ करोड २८ लाख ३१ हजार ७ सय ६ रूपैया ९९ पैसा अनुमान रहेको छ । हालसम्मको वित्तीय प्रगती ५१ दशमलव ७२ प्रतिशत रहेको छ ।

त्यसै गरी सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम तर्फ चालु आ.व. २०७९/०८० को तेस्रो त्रैमासिकसम्म सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणमा रु.१४ करोड ७३ लाख ५८ हजार १ सय ८ खर्च भएको छ । सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम तर्फको शुरू अख्तियारीमा अन्तिम त्रैमासिक सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणका लागि बजेट अपुग हुँदा थप बजेट माग गरिएकोमा भर्खरै मात्र थप अख्तियारी प्राप्त भएकोले यथाशिघ्र अन्तिम त्रैमासिक सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको व्यवस्था मिलाउने छु ।

१३. चालु आ.व. २०७९/०८० मा प्राप्त मुख्य उपलब्धीहरू:-

- क) चालु आर्थिक वर्षमा कालोपत्रे सडक २ किलोमिटर, सडक ग्राभेल ८ किलोमिटर निर्माण सम्पन्न भएको छ । साथै ७.५ किलोमिटर सडक निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् ।
- ख) १ र ९ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
जानकी- ४ मा कन्चनपुर स्वास्थ्य ईकाई भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
- ग) जानकी- १ र ७ मा ५०० मिटर पक्की ढल निकास निर्माण सम्पन्न भएका छन् ।
- घ) २ वटा विद्यालय भवन निर्माण सम्पन्न र २ वटा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् ।
- ङ) वडाका अति आवश्यक नयाँ सडकको पद संकेत निर्माण गरिनुका साथै वडा नं. ४ र ७ मा सेन्सर बत्ति जडान कार्य संचालनमा आएको छ ।
- च) विद्यालय समायोजन मिलान कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- छ) भू-उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण गरिएको छ ।
- ज) कृषि क्षेत्र प्रवर्द्धन गर्न १८ जनालाई बोरिङ्ग वितरण, १२ वटा पावर टिलर र ४४९ जना कृषकहरूलाई धानको विउ वितरण गरिएको छ ।
- झ) नक्ष सुधार कार्यक्रम ९५ वटा पशुमा कृत्रिम गर्भाधान, अफ्रिकन श्वाइन फिबर निराकरणका लागि ५० जनालाई औषधी वितरण, रेबिज रोग नियन्त्रणका लागि ६०३ पशुमा रेबिज भ्यासिन लगाईएको छ ।

- ज) प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्यक्ष रूपमा १४३ जनालाई १०० दिन बराबरको रोजगारी सिर्जना भएको छ ।
- ट) घरेलु तथा लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ३८ जना उद्यमीहरूलाई प्रविधि हस्तान्तरण र ८६ जना नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना भएका छन् ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,
एवं सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को विषय क्षेत्रगत कुल बजेट विनियोजनको विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

१४. आगामी आ.व. २०८०/०८१ को बजेट विनियोजन:-

- ठ) गाउँपालिका तर्फ रु.३० करोड ६६ लाख ७१ हजार विनियोजन गरेकी छु । जसमध्ये चालु खर्च तर्फ रु.१८ करोड ८ लाख २१ हजार र पुँजीगत खर्च तर्फ रु.१२ करोड ५८ लाख ५० हजार रहेको छ ।
- ड) विषयगत शाखा तर्फ रु.२ करोड ५० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ढ) वडा तर्फ रु.३ करोड ७२ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकी छु ।
- ण) संघीय सरकार र प्रदेश सरकार तर्फ शसर्त कार्यक्रम रु.२४ करोड १६ लाख ५० हजार रहेको छ ।

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को प्रमुख विषय क्षेत्रगत कार्यक्रमहरू तथा व्यय अनुमानको विवरण पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

१५. आगामी आ.व. २०८०/०८१ का प्रमुख विषय क्षेत्रगत कार्यक्रमहरू तथा व्यय अनुमान:-

आर्थिक विकास क्षेत्र

- क) जानकारी ४ स्थित नमूना कृषि अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्रलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गरी कृषि अवलोकन क्षेत्रका रूपमा विकास गर्नका लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ख) कृषकहरूको कृषि उपजलाई सहज रूपमा बजार सम्म पुर्याउन ढुवानीको साधन व्यवस्था गर्न कृषि उपज ढुवानी साधन (कृषि एम्बुलेन्स) खरिदका लागि रु.३० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ग) कृषि पेशालाई मर्यादित एवम् ज्ञानमा आधारित बनाउनको लागि तोकिएका सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी कृषि करेसाबारी कार्यक्रम लागु गरिनेछ । यसको लागि रु.३ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- घ) कृषकहरूलाई कृषि पेशाका बारेमा जानकारी दिनका लागि आई.पि.एम. कृषक पाठशाला सञ्चालनका लागि रु.२ लाख ४० हजार विनियोजन गरेकी छु ।
- ङ) उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदानको प्रवन्ध मिलाउन खाद्यन्न बालीको उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रमका लागि रु.४ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- च) राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा मिशन अर्न्तगत धानबाली प्रबर्द्धन कार्यक्रमका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.९ लाख ७५ हजार विनियोजन भएको छ ।
- छ) आ.व. २०७९/८० मा स्थापना भएका धानबाली पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरताका लागि रु.४ लाख ९८ हजार र गहुँबाली

पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरताका लागि रु.६ लाख २ हजार शसर्त अनुदानबाट विनियोजन भएको छ ।

ज) सामुदायिक छाडा पशु चौपाया व्यवस्थापनका लागि सरोकारवालासँग समन्वय तथा सहकार्य गरी बास स्थान, औषधी उपचार, खोप, आहारा तथा खानेपानीको उचित व्यवस्था कार्यका लागि रु.२० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

झ) रोग लाग्नु भन्दा रोग लाग्न नदिनका लागि व्यापक रूपमा खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनुका साथै निःशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर संचालनका लागि रु.१० लाख र औषधी खरिद तथा वितरणका लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।

ञ) सहकारी विकास एवं प्रवर्द्धनात्मक विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि रु.५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।

ट) गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.१२ लाख विनियोजन भएको छ ।

सामाजिक विकास क्षेत्र

क) गाउँपालिकाले बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम अवलम्बन गरी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि रु.१२ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेकी छु ।

ख) माग एवं आवश्यकतामा आधारित सिप तथा क्षमता विकास (लक्षित वर्ग) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि रु.४ लाख ३० हजार विनियोजन गरेकी छु ।

- ग) भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरूलाई व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- घ) सामुदायिक शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गरी शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गर्न रु.५० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ङ) सामुदायिक विद्यालयमा संचालित दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला संघ-संस्थाहरूको लागत साझेदारीमा सामुदायिक विद्यालयहरूमा भान्सा निर्माण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसका लागि रु.४० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- च) सामुदायिक विद्यालयका निजी शिक्षक, बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ता र कर्मचारी व्यवस्थापन र गत वर्षको दायित्व भुक्तानीको लागि रु.३ करोड २२ हजार विनियोजन गरेकी छु ।
- छ) सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरूलाई निःशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.२३ लाख विनियोजन भएको छ ।
- ज) सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउनको लागि शसर्त अनुदानबाट रु.५२ लाख ८२ हजार विनियोजन भएको छ ।
- झ) सामुदायिक विद्यालयका तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान व्यवस्था मिलाएकी छु । यसका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.१ करोड १९ लाख ८० हजार विनियोजन भएको छ ।

- ज) सामुदायिक विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदानका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.२० लाख ६ हजार विनियोजन भएको छ ।
- ट) विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदानका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.८० लाख विनियोजन भएको छ ।
- ठ) शैक्षिक सुशासनका लागि संस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षणका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.११ लाख २४ हजार विनियोजन भएको छ ।
- ड) सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिका लागि शसर्त अनुदानबाट रु.१६ लाख ५९ हजार विनियोजन भएको छ ।
- ढ) प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ सामग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान अर्न्तगत शसर्त अनुदानबाट रु.१९ लाख ६१ हजार विनियोजन भएको छ ।
- ण) महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- त) सिकलसेल थालासेमिया रोगको पहिचान सम्बन्धि स्क्रिनिङ्ग शिविर संचालन, पालिका अर्न्तगतका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट तोकिए बमोजिमको निःशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि रु.४५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- थ) खानेपानी क्षेत्रगत सुशासन तथा पूर्वाधार सहयोग आयोजनाका लागि लागत साझेदारी कोषमा रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

- द) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी टिकापुर रक्तसञ्चार सेवा केन्द्रसँगको सहकार्यमा पालिकाबासीहरूलाई निःशुल्क प्रदान गर्दै आई रहेको रक्तसेवाको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै निःशुल्क रक्तसंचार सेवा कार्यक्रम संचालनको लागि रु.५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।

पूर्वाधार विकास क्षेत्र

- क) गाउँपालिकाका क्रमागत तथा अधुरा आयोजना सम्पन्न गर्नका लागि रु.७ करोड ३४ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ख) कञ्चनपुर दुर्गौली सडक कालोपत्रे निर्माणको लागि रु.४० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ग) पिपल चौतारा देखि जमरा टोल हुँदै तीन डुँड सुवर्णपुर सम्म सडक कालोपत्रे निर्माणको लागि रु.३० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- घ) गाउँपालिका सडक यातायात गुरुयोजना अद्यावधिक गरी प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ । यसका लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ङ) गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाईने छ । यसका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गर्ने कार्यका लागि रु.१८ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- च) स्वास्थ्य शाखाको भवनमा कार्यालय व्यवस्थापन गर्न तला थपका लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- छ) सुवर्णपुर खेलमैदानमा शौचालय सहित चेन्जिङ्ग कोठा निर्माणका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

- ज) कटाँसे खेल मैदान घेरवारका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- झ) सरस्वती मा.वि. गेट निर्माणका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ञ) गोलौरी देखि मकरी चोक सम्म ढल निकास (क्रमगत) आयोजना संचालनका लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ट) तोरैयापुर पथरपुरुवा सडक कालोपत्रेका लागि रु.१० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ठ) झण्टी-बेलाशपुर टोल बिचको खल्लामा कल्भर्ट निर्माणका लागि रु.१२ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ड) मुनुवा स्वास्थ्य चौकीको अधुरो भवन निर्माणका लागि रु.६ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ढ) वडा नं. ९ अर्न्तगत कटाक्षे निर्माणाधिन अधुरो बाटो कालोपत्रे निर्माण लागि रु.१५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ण) नयाँ लायकपुर-जगतपुर-मुर्तिया-कँटासे हाइड्रोपावर हुँदै पूर्व पश्चिम राजमार्ग जोड्ने सडक कालोपत्रे संघीय समपुरक अनुदानको लागत साझेदारीमा निर्माण हुने गरी रु.१ करोड ६० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- त) जानकारी-५, अमौरी देखि थापापुर जोड्ने सडक कालोपत्रे प्रदेश समपुरक अनुदान लागत साझेदारीमा निर्माण हुने गरी रु.८० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

- थ) स्वास्थ्य चौकी भवन तथा पर्खाल निर्माण जानकारी-५ का लागि संघीय विशेष अनुदानबाट रु.६० लाख विनियोजन भएको छ ।
- द) जादुपुर चोक देखि बढरियासम्म पक्की ढल निकासका लागि प्रदेश विशेष अनुदानबाट रु.३० लाख विनियोजन भएको छ ।
- ध) बक्लौवा पक्की ढल निकासका लागि प्रदेश विशेष अनुदानबाट रु.४० लाख विनियोजन भएको छ ।
- न) सरोकारवाला संघ-संस्थाको लागत साझेदारीमा कार्यक्रम संचालनको लागि समपुरक कोषमा रु.२५ लाख विनियोजन गरेकी छु ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र

- क) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनका लागि रु.३८ लाख विनियोजन गरेकी छु ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्र

- क) गाउँपालिका जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूको दुर्घटना बीमाको व्यवस्था मिलाईने छ । यसका लागि रु.३६ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ख) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्र सम्बन्धी आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनका लागि रु.४३ लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- ग) गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उच्च मनोबलयुक्त बनाई गाउँपालिकाको नीतिगत, प्रशासनिक एवं संरचनागत विकासलाई संस्थागत गर्न, गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोच, उद्देश्य, नीति तथा

कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्न प्रोत्साहनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेकी छु ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

- क) प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका लागि जानकारी गाउँपालिका अर्न्तगत रहेका ९ वटै वडा समितिबाट सिफारिस भई आएका ९३ योजनामध्ये प्रस्तावित हुने आयोजना संचालनका लागि रु.४६ लाख ११ हजार शसर्त अनुदानबाट विनियोजन भएको छ ।
- ख) वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित, व्यवस्थित र भरपर्दो बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्न रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम अर्न्तगत शसर्त अनुदानबाट रु.२३ लाख विनियोजन भएको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

एवं सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्नका लागि बजेट विनियोजन र स्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१६. आगामी आ.व. २०८०/०८१ का लागि नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न रु.६१ करोड ५ लाख ७१ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

१७. आगामी आ.व. २०८०/०८१ का लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये आन्तरिक स्रोतबाट रु.३ करोड ७९ लाख ३७ हजार को राजश्व परिचालन हुने अनुमान गरेकी छु । त्यसै गरी संघीय समानीकरण अनुदान वापत रु.१३ करोड ७५ लाख, संघीय राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने आयबाट

रु.१३ करोड २९ लाख ३१ हजार, संघीय शसर्त अनुदान तर्फ रु.२१ करोड ३५ लाख, संघीय समपुरक अनुदान वापत रु. ८० लाख, संघीय विशेष अनुदानबाट रु.६० लाख आय प्राप्त हुने हुने अनुमान गरेकी छु ।

त्यसै गरी प्रदेश समानीकरण अनुदान बाट रु.१ करोड २२ लाख ५६ हजार, प्रदेश राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने आयबाट रु.२ करोड ३२ लाख ९७ हजार, प्रदेश शसर्त अनुदान तर्फ रु.३१ लाख ५० हजार, प्रदेश समपुरक अनुदान वापत रु.४० लाख र प्रदेश विशेष अनुदानबाट रु.७० लाख आय प्राप्त हुने अनुमान गरेकी छु ।

चालु आ.व.को अषाढ मसान्तसम्म खर्च नभई बचत हुने रकम रु.२ करोड ५० लाख रहने अनुमान गरेकी छु ।

१८. आगामी आ.व. २०८०/०८१ मा कुल बजेट विनियोजन रु.६१ करोड ५ लाख ७१ हजार मध्ये चालु खर्च तर्फ रु.४२ करोड ५४ लाख ६० हजार ७ सय ५४ रूपैया र पुँजीगत खर्च तर्फ रु.१८ करोड ५१ लाख १० हजार २ सय ४६ रूपैया हुने अनुमान गरेकी छु ।

१९. यस गाउँपालिका अर्न्तगत संघीय सरकारबाट अख्तियारी प्राप्त हुने सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रमको एकल कोष प्रणाली मार्फत भुक्तानी हुने भएकोले आगामी आर्थिक वर्षमा उक्त कार्यक्रमको स्रोत समावेश नगरिएको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु ।

२०. आगामी आ.व. २०८०/०८१ को क्षेत्रगत व्यय अनुमान:-

अब म आगामी आ.व. २०८०/०८१ को कुल बजेट विनियोजनको क्षेत्रगत व्यय अनुमान संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ रु.२ करोड ८८ लाख ५० हजार, सामाजिक विकास क्षेत्र तर्फ रु.२५ करोड ९७ लाख २२ हजार, पूर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फ रु.१५ करोड ६८ लाख ९९ हजार ९ सय ९९ रूपैया, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र तर्फ रु.३८ लाख १ रूपैया, संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्र तर्फ रु.५३ लाख र कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक खर्च तर्फ रु.१५ करोड ५९ लाख ९९ हजार विनियोजन गरेकी छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,
एवं सभा सदस्यज्यूहरू,

२१. करका दरहरू समेत उल्लेख भएको आर्थिक विधेयक, २०८० तथा खर्चलाई व्यवस्थित गर्न बनेको विनियोजन विधेयक, २०८० स्वीकृतीको लागि यस सम्मानित सभामा पेश गरेकी छु ।

२२. आगामी आ.व. २०८०/०८१ का राजस्व नीति:-

अब म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि राजस्व नीति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क) नेपालको संविधान २०७२ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले प्रदान गरेको अधिकार क्षेत्र भित्र रही कूल बजेटमा आन्तरिक आम्दानीको अंश बृद्धि गर्दै लैजाने गरी करको दरमा सामान्य परिवर्तन तथा करको दायराको व्यापक उपयोग गर्ने नीति लिएकी छु ।

ख) आन्तरिक राजस्वका दायरा विस्तार गरी राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्न सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरूमा अनिवार्य रूपमा स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) मा थप भएको राजस्व मोड्युल लागु गरी नियमित राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

- घ) राजस्व सुधारका लागि राजस्व सुधार कार्य योजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
 - ङ) रोडा, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, दहत्तर बहत्तर, विज्ञापन कर, मनोरञ्जन कर आदिको दर तथा दायरा विज्ञ समूहबाट अध्ययन गराई राजस्व संकलनलाई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।
 - च) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण घरहरूको अभिलेखाङ्कन गर्न व्यवस्था गरिने छ ।
 - छ) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका व्यापार व्यवसाय वा सेवामा पुँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा व्यवसाय दर्ता गर्न प्रोत्साहित गरी व्यापार व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याईने छ ।
 - ज) विद्यमान राजस्व नीति, कार्यक्रम, आर्थिक ऐन, करको दररेट, राजस्व सङ्कलन, राजस्व प्रशासन संस्थागत व्यवस्था, आय श्रोतहरूको सम्भावना र यथार्थ सङ्कलनको फरक पहिचान, समीक्षा, विश्लेषण गरी सुधार गर्दै लगिने छ ।
२३. हामीले प्रस्तुत गरेका नीति तथा कार्यक्रम र बजेटबाट गाउँपालिकाबासीका आधारभुत आवश्यकताहरू परिपूर्ति गरी जीवनस्तर गुणात्मक सुधार हुँदै जाने, गाउँपालिकामा उपलब्ध सिमित स्रोत साधनको उच्चतम उपयोगबाट गाउँपालिकाबासीको आर्थिक उन्नतिमा टेवा पुग्ने र बञ्चितमा परेका वर्ग, क्षेत्र तथा समुदायहरूको विकासमा मुलप्रवाहीकरण भई समावेशीताको प्रवर्द्धन मार्फत स्थानीय लोकतन्त्र सबलीकरण हुने विश्वास लिएकी छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,
एवं सभा सदस्यज्यूहरू,

२४. उल्लेखित बजेट कार्यान्वयनको लागि समग्र सहभागितात्मक पद्धतीबाट बस्ती, गाउँ, टोल हुँदै गाउँ कार्यपालिकाबाट तय भएका अनुसूचीमा उल्लेखित आयोजना तथा कार्यक्रम र विनियोजित बजेट माथि छलफल तथा स्वीकृतिको लागि अनुरोध गर्दछु ।
२५. अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमाका क्रममा मार्गदर्शन गर्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, विषयगत समितिका संयोजकज्यूहरू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू, गाउँपालिका कर्मचारी मित्रहरू, नागरिक समाजका व्यक्तित्वज्यूहरू, राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरू, पत्रकारज्यूहरू तथा सम्पूर्ण जानकारी गाउँपालिकाबासीलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न गर्दछु ।

हार्दिक धन्यवाद !

नमस्कार ! !

२०८० साल असार ८ गते शुक्रबार ।

.....
लालमति देवी कठरिया
उपाध्यक्ष